

Notranjec

GLASILO

„POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA NOTRANJSKO.“

Št. 25.

V Postojni, 24. decembra 1905.

Leto I.

Notranjci!

Z današnjo številko sklepamo prvi letnik „Notranjca“. Sodbo o tem, v koliko smo izpolnili nade, ki so se v naš list stavile, mirno prepuščamo prijateljem in tudi — sovražnikom. Z novim letom postane „Notranjec“ tednik. Uverjeni smo, da nam ostanejo naročniki zvesti, a upamo tudi, da nam pridobe novih naročnikov. Na delo tedaj! „Notranjec“ naj se udomači v vsaki poštenu hiši notranjski!

Kmet in politika.

Politika ni pri nas nič kaj na dobrem glasu. Tistega, ki se ž njo veliko peča, gledamo kakor na kako izjemo. Med kmetijskim prebivalstvom pa je naravnost nepriljubljena. „Vesel sem, da sem daleč stran od te preklicane politike, da me ne trgajo po listih in vlačijo po zobeh“ — je običajni izgovor. Ko pride volitev v občini, za cestni odbor itd., eni ostanejo doma, drugi pa gredo, „da ne bo zamere,“ — z duhovniškim priganjačem.

To stališče pa ni pravo. Morda je bilo nekdanj tako, ko je še živel kmet prav zase z rodbino in posli. Pa že tedaj gotovo ni manjkalo zanj važnih javnih vprašanj. Danes pa je življenje tako, da moramo zapustiti svoj mirni kotiček in kolikor toliko vsi vstopiti v politiko, kar se ne pravi nič drugega kot delati na to, da si v svojem boju za boljši obstanek pomagamo skupno s svojimi bližnjiki, torej skupno s sovaščani, s prebivalci svojega okraja, z vsemi sodelžani, da nastopimo skupno tudi vsi Slovenci.

Le pogledjmo si par nadlog, ki tlačijo kmeta in pomislimo, kaj more doseči kmet napram njim ravno z javnim nastopom, s politiko!

Nekje si n. pr. žele novih prometnih sredstev, celo železnico bi radi imeli. Morda so stare ceste v

slabem stanju. Drugod je vsako leto povodenj, po leti pa manjka vode. Da se vse to doseže, oziroma odpravi vso to škodo, to se more doseči le z javnim delovanjem! — Nekje je toča pobila. A nihče ne zna pritisniti pri deželi ali državi za pomoč. Morda se dele podpore krivično. Revežu je poginilo edino živinče. Okraju treba živinozdravnika. Deželne živinske zavarovalnice tudi še ni. Odpomoč za vse te pomanjkljivosti je spet samo v javnem delu. — Bolniki in reveži hudo tlačijo kmeta in občino. Okraju manjka bolnice in zdravnika. Na sodnijo ali v glavarstvo je predaleč, ker je okraj prevelik. Samo v politiki je pot za odpomoč! — Nekod imajo vaščani skupen gozd, drug je morda drugemu opravičencu na poti. Zahtevajmo razdelitev! Drugod pa imajo spet zemljišča nerodno razdeljena. Tu se da doseči nova praktična razdelitev. Odpomoč je le možna, če zapustimo zapeček in se podamo v javnost. — Nekje imajo nesposoben občinski zastop. Morda se gode celo hudi neredi. Kar v javnost ž njimi! — V nekem okraju so uvideli, da se pravzaprav ne izplača, sejati in saditi sedanji pridelek. Kaj drugega bi bolj neslo, če bi se dobro prodalo. Morda pomagajo novi sejmi, prodajalne zadruge, inserati v listih? — Vsak dan beremo, kako drugod živinoreja cvete. Tu treba spet pomoči javnosti, treba šol, predavanj, strokovnjakov, razstav itd. — Zoper ogenj smo k sreči zavarovani. Ni pa težko izvedeti, da se od vaših zavarovalnin maste daleč tam nekje neki Židi. Javna zahteva kmetov prinese nam enkrat deželno zavarovalnico. — Sina bi rad poslal v šolo, da bi prišel iz nje kot razumen gospodar ali trgovec! Zahtevajmo v politiki meščanskih in strokovnih šol!

Navedli smo le par primerov, vsak bralec jih ve gotovo še par, da nam treba in zopet treba javnih sredstev, da treba šol vseh strok, dobrih časopisov, poučnih predavanj, čitalnic, zadrug, zavarovalnic itd. En sam ne doseže tega. Treba v javnost. Prosim, zahtevati, dobro voliti, v liste pisati moramo. Ne pomagajmo drugega, kot sprijazniti se s politiko, kajti tega ne moremo čakati in tudi ne pričakamo, da bodo

vlade in drugi javni činitelji pritekli k nam in nam ozdravili vsako rano. Kdor je bil enkrat v uradih deželne vlade v Ljubljani, se mu bodo uradniki kar smilili, tako malo imajo dela. Položaj pa še bolj objasni izrek, ki ga je napravil pred kratkim sedanji kmetom zelo prijazni poljedelski minister Bikva; „Iz vse države nam prihajajo številne vloge v rešitev, samo iz Kranjske so vloge bele vrane!“

Odkod pride ta naša popolna brezbržnost? Ne motimo se, če pripisujemo veliko krivdo klerikalizmu. Tisti, ki pravi, da se na kmetih nič ne misli, se moti. Toliko soli ima prav vsak v glavi, da o priliki kake volitve vidi, da bi bil marsikdo drugi boljši za javno mesto, kot duhovnik ali kandidat, ki ga imajo kot kimovca duhovniki na vrvi. A zaradi „ljubega miru“ naj obvelja klerikalna! Saj bi ga „gospod“ precej proglasil za cerkvi nevarnega nevernika, izdajalca vere očetov, in naj živi še tako pošteno! In pricapljal bi „Laziljub“ in pisal o njemu take izmišljene reči, da bi se sam pred sabo ustrašil. — Zato nam manjka pogumnega samostojnega nastopa! Brez tega v javnosti ne bomo nikoli prodrli.

Prva pot v politiko pa je delo v poštenem časopisju. V njem dobimo nasvetov in si širimo pogled, po njem dajemo v javnost svoje želje, ž njim

vženemo neumnost in lažnjivost, ž njim delamo kmetu pot v javnost, da ne bodo gospodje „zanj“ mislili, ž njim zidamo spravo kmeta in politike, dveh sil, ki se dozda nista dovolj zmenili druga za drugo: Časi so napočili, ko mora razumen kmet sam delati politiko; kajti le taka politika v resnici služi le kmetu.

Politične vesti.

Državni zbor. Po sklepu debate o volilni reformi prišlo je na vrsto več interpelacij in nujnih predlogov. Prvi predlog je bil za izboljšanje plač državnih uradnikov. Dovolile so se le draginjske doklade in da se vštejejo aktivitetne doklade v pokojnino. Posl. Malik je predlagal, da naj prevzame država prodajo petroleja, da se pokrijejo ti izdatki. — V odseku za podpore vsled ujem prizadetim se je sprejela resolucija, da se poziva vlada, naj predloži čimprej zbornici zakonski načrt o splošnem zavarovanju zoper točo in požar. — Zbornica je nato obravnavala o proračunu. Proti proračunu je govoril slovenski poslanec Plantan. Pojasnil je stališče Slovencev napram vladi, za katero se ogrevati nimamo nobenega vzroka. Ne ugotovi našim kulturnim in gospodarskim zahtevam, dasi priznava njih

Božična povest.

Tudi Peter Kovač je zavriskal in skočil po sobi, kot da bi jemal zadnjič slovo od vojašnice. Še enkrat je salutiral svojemu predpostavljenemu korporaln in vsekaj jo je s culico v roki na kolodvor, kjer je čakalo že vse polno dijakov in vojakov na odhod. Na domači postaji je izstopil kot bi bil najmanj general. Glavo po koncu, kapo po strani, vržinko v ustih. Kdo je bil tedaj več? Rojaki ki ne nosijo vojaških hlač, ne pridejo niti v poštev. Tudi mornarica, topničarstvo in konjenišvo in naj je prišlo na dopust še s tako čelado in sabljo, ni nič proti Petru Kovaču, prostaku pešpolka št. 97.

Pri stricu, oštirju Ipavcu je dobil Peter Kovač najboljše klobase in potvice. Tudi mu je točil najdražje vino. Okoli njega je sedel trop mladih in starih vaščanov, on pa je razkladal svojo vojaško modrost. In ljubico. To je prav krepko ovil z rokami in pritisknil na njene vroče ustne pečat najslajšega poljuba. Saj pa je bila Katica najlepša punca v vasi in njegov največji zaklad, ki bi ga ne dal za cel svet. Raje bi dal kri zanj kot za puško...

Vendar so bile to le prazne sanje Petra Kovača. Takrat, ko so gospodje oficirji odločevali, kdo bo šel za praznike domov so izpustili njegovo ime. Njemu sicer nikakor ni hotelo v glavo, da so ravno njega pustili med onimi maloštevilnimi vojniki, ki so bili odločeni zato, da stražijo čez Božič. Niti na misel mu ni prišlo, da mu je to preskrbel narednik, ki ga je imenoval „gospod feldwebel“. Peter Kovač je bil namreč

prejšnje leto na dopustu. Takrat ni prinesel naredniku kolin. Narednik si je to dobro zapomnil, češ, lani si ti name pozabil, letos bom pa jaz nate.

Na vse zadnje se je Peter Kovač sprijaznil s svojo usodo. Tolažil se je največ s tem, da se je prepričaval, da je on zato ostal v vojašnici, ker je eden najboljših prostakov. Ko se mu je pa pri povelju povedalo da bo Peter Kovač na sveti večer šel na stražo in sicer v garnizijsko jetnišnico, bil je ves iz sebe. Pridružilo se mu je še gorje, da ni dobil od doma, kjer so ga še vedno pričakovali, niti denarja, niti kaj družega. Pred prazniki in na praznike si je moral bistriti želodec s komišom.

Popoldne pred svetim večerom je nastopil stražo, kot mu je bilo ukazano. Častniki in podčastniki so si dobro ogledali njegove gumbe in jermena, če se svetijo, njega samega so sicer tudi premotrili, če je ostrižen in raziran niso pa hoteli videti, da zgleda kakor bolan. Poveljnik straže mu je odredil, da bo stražil čez noč na dvorišču jetnišnice, po dnevi pa spremljal po potrebi jetnike.

Peter Kovač je res celo popoldne stražil arestante, ki so donašali ječarju ali „profosu“ drva iz drvarnice v kuhinjo. Zvečer je bil zopet prvi, ki je moral stati na dvorišču.

Otožna sveta noč. Zvonovi so doneli milejše, kot bi peli zadnjo pesem najboljšemu mladeniču. Ti žalostni odmevi prihajajo v obupno srce Petra Kovača. Meglica pa, nasičena s kadilom, mu jedva dovoljuje, da lahko upira svoje otožne oči tja gori, kjer meni, da so obvisle

upravičenost. Povdarjal je, da težko občutimo Gavčevo vlado, ki bije vsakej pravici v obraz in nam prepoveduje naše narodne prireditve, kakor se je to zgodilo s Prešernovo šolsko slavnostjo. Ožigosal je vladno postopanje na Kranjskem, kjer vlada tako pristransko dela za klerikalce. Oglašanih je bilo to pot zelo veliko govornikov. Vsak se je dotaknil tudi splošne volilne reforme in kazal na potrebe in želje svojega naroda. Proračun je bil sprejet. Rešil se je tudi še zakon o trgovski mornarici in o trgovinski pogodbi z Italijo. Sprejeti so tudi predlogi zaradi podpor po ujmah prizadetim.

Boj za slovenske matrike na Koroškem. Že zadnjič smo poročali o odloku krškega škofa Kahn-a, ki zapoveduje slovenskim župnikom, da morajo voditi matrike v nemškem jeziku, dokler ne reši vlada te zadeve. V tem pa se je dogodilo, da se je rodil uredniku koroškega lista „Mir“ sin, ki bi ga bilo treba krstiti in vknjižiti ta krst slovenski, kajti urednik stane v celovškem predmestju in fara je dvojezična. Obrnil se je na škofa, da dovoli slovensko vknjižbo, a dobil ni niti odgovora. Šel je osebno k njemu in škof ga je s svetopisemski reki odslovil in izjavil, da tega ne more storiti, ker bi s tem razburil Nemce. Urednik se je pritožil na ministrstvo. Tako dela škof

Kahn, ki je pokrovitelj naše Mohorjeve družbe in ki ga naši klerikalci tako silno hvalijo.

Klerikalci in vlada. V uvodniku zadnje številke smo dokazali, kako lepo se vrši prehod naših klerikalcev v vladni tabor. Vse to se potrjuje, kajti klerikalci na Dunaju dosledno podpirajo vlado in se čuvajo, da ji ne napravijo najmanjše težkoče. In vendar bi imeli slovenski poslanci sedaj več kot kedaj poprej vzroka odločno nasprotovati. Italijanom se obeta vseučilišče v Trstu, nam nič, načrti volilne reforme bodo velika krivica ravno Slovincem! Nekateri deželni zbori se sklicujejo na kratko zasedanje začetkom januarja. O kranjskem deželnem zboru, ki bi mu zasedanje bilo zelo potrebno, ni čuti ničesar! In vendar je na predlog klerikalcev zahteval deželni zbor zasedanja v januarju. Seveda zdaj pod vladnim krilom treba biti lepo pohleven in pokoren, da ni zamere.

Slovenske zmage na Koroškem in Štajerskem. Pri volitvah v okrajni šolski svet za velikovski okraj zmagali so Slovenci. Dosedaj je bil vedno voljen Nemec, sedaj pa je prodril narodni kandidat župnik Treiber. Ta pridobitev je za slovensko šolstvo na Koroškem velikega pomena. — Tudi na Štajerskem prišli smo Slovenci v občinskih zastopih do svojih pravic. V Št. Ilju, kjer je bil dosedaj le eden Slovenec, zma-

na bledem mesečku to noč pogledi njegove ljubice. O polnoči se zjasni. Petra Kovača začne žgati in peči v prste, v noge in druge končnine. Nekaj časa še stopa po dvorišču z rokami v žepu, še nekaj časa tolče nogo ob nogo hoteč pregnati mraz iz nje.

Stopi v hišico, ki je postavljena za stražo v dežju. Da si lajša rame, sname puško in jo položi varno poleg sebe. Izmučen, lačen, docela ubit, nasloni se še sam na okno utice.

V domači vasici sliši doneti zvonove. Glasovi svojcev mu odmevajo v ledeni jasni noči. Ljubica mu plače, plače

„Kovač! . . . Kovač!“ zadoni nakrat po jetnišničnem dvorišču oster, resen in krepak glas.

Poveljnik straže je zbudil Petra Kovača iz trdnega spanja.

„Vi ste na straži zaspali. — Ali veste kaj Vam gre po predpisih? — 6 mesecev ječe!“ — Šest mesecev ječe,“ odmeva po prostranem dvorišču garnizijske jetnišnice.

Korporal je odpeljal Kovača v stražnico. Kovač je molčal kot zid

Tamkaj v farni cerkvi sv. Nikolaja na Notranjskem kleči Katrica pred oltarjem. Venomer upira oči v Mater božjo. Le tu pa tam se ji zaleskeče v temačnem odsevu cerkvene sveče biserna solzica. Ona prosi za svojega ljubega, plakajoče prosi, da bi bil srečen, večno srečen.

Kovačev greh je korporal zamolčal in po praznikih so ga pustili na dopust.

Tobija Vitek.

(Po češkem.)

Gospod Vitek je bil rojen v majhnem mestecu. Celo svoje življenje ni prišel dalje kot do bližnjih vasi v okolici. Kljub temu je poznal svet bolje kot marsikdo, ki je zapravil vso svojo dedščino v Parizu ali Neapolju. Pesniškega daru pač ni imel, a tem več smisla za praktično in koristno. Rad je pripovedoval kratke pripovedke, ki si jih je mnogo nabral po raznih izkušnjah. Vedno je povedal po dve in dve skupaj.

Nekoč ga je hvalil njegov mladi prijatelj Buček zaradi njegove previdnosti in modrosti. „Aj, aj“, pravi smejaje se stari Vitek, „sem li zares tak modrijan?“

„Vsi ljudje mislijo tako, gospod Vitek in ker bi postal tudi jaz rad moder —“

„Ako hočete, je to zelo lahko. Paziti morate le, gospod Buček, kaj delajo blazni.“

„Kaj? Kaj delajo blazni?“

„Da, paziti morate nato in potem drugače ravnati.“

„Prosim, vzgled, gospod Vitek.“

„Toraj: Ko sem bil še mlad, je živel tu star računar, oduren in neprikupljiv možiček z imenom Orel. Med potjo je vedno godrnjal sam s sabo, z drugim človekom pa ni spregovoril besedice, niti ni pogledal komu v obraz. Vedno je bil nekam v se zamaknjen. Kaj se vam zdi, mladi prijatelj, kako so ga nazivali ljudje?“

„Gotovo globokega misleca.“

gali smo Slovenci v večini in v Šoštajnu je 2. in 3. razred čisto slovenski.

Na Ogrskem se je položaj za krono zelo poostрил. Dne 19. je bil sklican državni zbor, na katerem se je le prebralo cesarjevo pismo, da se odgodi zbor do 1. marca 1906. Poslanci so proti temu protestirali. Ministrov niti v zbornico ni bilo, kajti liberalna stranka stoji na strani koalicije, tako da nima vlada niti enega poslanca na svoji strani v celem zbornici. Ministrski predsednik Fejervary se je odpovedal, kajti njegova volilna reforma, ki jo je vlada objavila le v listih, ni mogla razbiti koalicije. Ta volilni načrt je sestavljen sledeče. Volilno pravico dobe vsi moški ogrski državljani, ki so dopolnili 24. leto in znajo brati in pisati. Za poslanca more biti pa izvoljen le oni, ki ima aktivno pravico, zna mažarsko, je najmanj 10 let ogrski državljan ter prizna mažarsčino kot zakonodajni jezik. Izvoljeni ne morejo biti, ki so bili obsojeni radi kakega hudo-delstva ali hujskanja proti mažarski narodnosti. Volitve bodo tajne po glasovnicah. Število poslancev ostane isto. Načrt je tak, da bodo dobili Mažari še več poslancev in tako še dalje zatirali druge narode. Cesar ni sprejel demisije ministrskega predsednika in začela se bodo zopet pogajanja s koalicijo. Če ne bo uspeha, se najbrže 1. marca razpusti državni zbor.

„Kaj še — blaznega so ga imenovali. Meni tak priimek ni bil všeč, pa sem si mislil: Tako se ne smeš obnašati, kakor gospod Orel. Ne smeš biti preveč sam v se zamaknjen. Glej ljudem smelo v oči! Tudi govoriti ne sam s seboj. Pogovarjaj se raje z drugimi ljudmi! No, Buček, sem imel prav ali ne?“

„Da, da, popolnoma prav.“

„Le počasi. Tu smo imeli plesnega učitelja. Rekli so mu gospod Speh. Ta je zopet letal okoli, kakor brez glave, bistro je zrl ljudem v lice ter govoril z vsakomur, kdor ga je le hotel poslušati. Uganete li, kako so ga imenovali ljudje?“

„Brezdvomno veselega družabnika.“

„Motite se, tudi ta je veljal za blaznega. In zopet sem premišljal: Kaj naj storim, kako naj se nosim, da postanem moder? Naj li posnemam docela prvega, ali naj jo krenem popolnoma za drugim? Dolgo me niso mučili dvomi. Naredil sem si pravilo: Glej vsakomur dostojno v obraz, kakor gospod Speh, pri tem pa pazi tudi nase, na lastne misli in dela, kakor vidiš gospoda Orla. Govori pametno z vsemi ljudmi. Kadar si sam, pa tudi sam s seboj. Vidite, gospod Buček, tako sem se obnašal in v tem tiči vsa skrivnost.“

Nekoč obiše gospoda Vitka mlad trgovec. Ime mu je bilo Kupec. Tarnal je in tožil, da nima nikakršne sreče. „Dragi moj, ali ste pa tudi iskali sreče?“ ga vpraša Vitek ter mu prijazno stiska desnico.

„Seveda sem jo iskal. Pa mislite, da se je izplačalo? Kaj še! Nezgoda me je zadela za nezgodo. Od sedaj naprej ostanem raje doma ter vtaknem roke v žep.“

Na Ruskem še vedno divja revolucionarna stranka. Vstaja se je razširila po baltičkih provincih, Livlandiji in Kurlandiji, kjer biva narod Letov. Rusi so jih hoteli siloma porusiti in zadušili so vsako prostejše gibanje narodovo. Sedaj pa je vstal narod, da se maščuje za te krivice. Rusom sovražni so posebno Nemci, ki so tam precej gosto naseljeni, in netijo upor. Cela mesta kakor Riga, Libava, so v rokah vstašev, ki so imeli z vojaki krvave poboje. — Tudi po drugih pokrajinah in mestih so še take razmere, da ni pravega miru in življenja. Vedno nastane kak štrajk in delavski socialisti divjajo, katerim se pridružijo dijaki in po nekod tudi kmetje. Tako veliki preobrati v državi vplivajo globoko na dušo dosedaj tlačnega ljudstva, ki se potem vmiri le polagoma. Vstala bo nova Rusija, ki bo imela tudi za nas slovanske brate več smisla in srca. Najuglednejše rusko svobodomiselno glasilo „Rus“ priobčuje te dni poziv na vse Slovane, naj osnujejo „Vseslovansko zvezo“, ki naj bi imela svoje središče v Petrogradu in ki bi naj delovala za bratsko vzajemnost, slogo in zjedinenje vseh Slovanov.

Varšava. Po celi Rusko-Poljski odklanjajo papir-nati denar ter zahtevajo plačevanje v gotovini.

„Ne, ne, gospod Kupec. Srečo morate iskati, pri tem pa vedno paziti, kako držite obraz.“

„Tega ne razumem, gospod Vitek.“

„Tako vam pojasnim. Ko je zidal moj sosed tu na levi hišo, je bila skoro vsa ulica zastavljena s kamenjem in tramovjem. Nekoč pride tod mimo naš župan, gospod Dvorski. Ošabno korači mimo, za nič se ne zmeni ter nese glavo pokonci. Be! spotakne se ob kamen, pade in si zlomi nogo. Še dandanes šepa. Kaj se učimo iz tega dogodka, gospod Kupec?“

„Da ne smemo nikoli preveč vihati nosu, in glave pokoncu nositi, skušeni starček!“

„Res je tako! Ampak prenizko tudi ne. Poslušajte še tole. Nedolgo po prejšnjem dogodku gre tu mimo gospod Pevec, mestni pesnik. Tiho in zamišljen stopa mimo, zre v tla ter pazi, da ne bi padel. Tresk! Pretrga se vrv in brun, ki so ga vlekli po vrvi, se zavalj prestrašenemu pesniku bliskoma ravno pod noge. Jedva je odnesel še zdravo kožo, vendar je moral ostati nekaj dnij v postelji, tako se je bil prestrašil. Razumete li, gospod, kaj hočem reči in veste, kako se je treba obnašati?“

„Vi mislite, da se je treba držati neke srednje poti.“

„Gotovo! Ne smete gledati niti previsoko, nekam gori v nebo, niti prenizko, samo v tla. Le kdor ima oči spredaj in zadaj, na desni in levi, hodi varno po svetu. Njega ne doleti tako hitro kaka nezgoda.“

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Hotederšice. Ko je začel „Notranjec“ prihajati v našo vas, takoj se je vnela proti njemu prava vojska. Naš g. župnik Jarc bi ga najraje potopil v žlici vode, ko bi le bilo mogoče. Opominjal je svoje naivne ovčice na leci rekoč: „Jaz kot vaš dušni pastir vas moram svariti pred slabimi časniki, in zlasti v Postojni je začel izhajati letos nov list z imenom „Notranjec“, pred katerim vas ostro svarim; ta sicer od začetka skriva svoje kremplje, a pozneje jih bode že pokazal. Toraj prosim vas, da ga ne naročujete, ampak si naročite „Domoljuba“, pa ne boste imeli še zraven greha.“ Mi smo na župnikove besede mislili, da mora ta list izhajati naravnost iz pekla. Sedaj ko smo se prepričali, da „Notranjec“ prinaša le koristno in nič pregrešno berilo, vidimo, kako grdo je g. župnik Jarc obrekoval naš list „Notranjec“ in kako malo izpolnjuje zapoved božjo, ki jo je naš Izveličar zapovedal, namreč: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“ Vprašamo vas g. župnik: Kaj vas briga naše časopisje; priporočali bi vam, da si prihranite jezik, da boste prav molili sv. rožni venec, da ne boste izpuščali šesti del za duše v vicah. Kajneda g. Jarc duše z vic vam ne morejo več polniti vaše „malhe“, zato pa ste jih popolnoma pozabili pri rožnem vencu. Čudno se nam zdi, ker se je župnik že velikokrat penil na leci, kako zatirajo naši napredni časniki sv. vero. Kajneda g. Jarc, rožni venec s petimi deli, potem sv. križ, ki spuščate poglavitno znamenje, namreč v imenu Boga, to pa lepo povišuje sv. vero. Če hočete, da bode vladala med nami ljubezen in mir, pustite in ne vtikajte se v stvari, ki ne spadajo k cerkvi, ker vas nič ne brigajo. Mi pa še ne zamerimo toliko g. župniku, tembolje prevzvišenosti Jegliču, ker njegovi podložniki morajo plesati, kakor jim on piska. — Na svidenje drugič. Narodnjaki.

Iz Postojne. Dne 8. grudna t. l. se je vršil v prostorih gostilne br. Barage XII. občni zbor „Postojnskega Sokola“ ob navzočnosti 30 članov. Starosta br. dr. Fran Pikl pozdravi zbrane Sokole ter jih opominja k vstrajnemu delovanju na sokolskem polju. Tajnik br. Fran Kutin ml. poroča, da je imelo društvo v minolem letu 105 rednih in 1 častnega člana. Odbor je ukrepal v 9 sejah. Običajna predpustna veselica se je izvršno obnesla. Priredilo se je eno javno predavanje „O sokolstvu“, dva pešizleta, in zažgal se je veliki kres na predvečer slovanskih blagovestnikov. Sprejelo se je korporativno z zastavo brate Srbe in udeležilo istotako korporativno z zastavo odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani. Na izrednem občnem zboru se je izvolilo 6 delegatov v sokolsko zvezo, koji pripada i naše društvo. Napravile so se 2 odbornici ter pristopilo kot ustanovni član novoustanovljenemu pevskemu društvu „Postojna“. Obenem naznani br. tajnik kot orodjar, da se je v pretečenem letu nabavilo k že obstoječemu inventarju, čigar vrednost znaša 2131.64 K še raznega orodja in mobilij za 269.63 K. Skupna

vrednost istega znaša po odbitku 10 % za obrabo 2161.26 K. Potem, ko se odobri poročilo tajnikovo in orodjarjevo je poročal blagajnik br. Drag. Vičič. Društvo je imelo skupnih dohodkov 1047.44 K, stroškov pa 950.51 K, torej prebitka 96.93 K. Poročilo blagajnikovo in pregledovalcev računov se odobri. Za tem je poročal načelnik br. Janko Prosenec. Telovadilo se je po dvakrat na teden (v torek in petek), I. naraščaj od 7.—8. ure, II. starejši od 8.—9 1/2. ure zvečer v šolski telovadnici. Starejši so telovadili v vsem letu skupaj 308 krat, 87 ur, povprek na uro 3.4, največ 10, najmanj 2. Naraščaj v vsem skupaj 1105, največ 23, najmanj 5, število ur 95, povprek na uro 11.6. Priredila sta se dva izleta, poslednji z javno telovadbo, pri koji je nastopil tudi naraščaj. Poročilo načelnikovo se je vzelo z odobravanjem na znanje. Po izvršenih volitvah predlaga br. Baraga, da naj se priredi na pustno nedeljo v „Narod. hotelu“ običajna maskerada in na pustni torek korzo, br. Sagadin, naj prirede tudi v prihodnjem društvenem letu predavanja. Br. Kurnik predlaga, naj se prične pobirati za potovalni fond v Zagreb, v kateri namen on takoj daruje 20 K.

Novice.

Vesele praznike in srečno novo leto želi uredništvo in upravništvo „Notranjca“ vsem svojim naročnikom in somišljenikom.

Naročnikom. Naročnina „Notranjca“, ki bo izhajal od novega leta naprej na 12 straneh sedanje oblike **vsako soboto**, znaša za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Uredništvo, na katero naj se naslavljajo frankirani dopisi, bo kakor doslej v **Postojni, hišna št. 256**. Ker pa se list tiska v Ljubljani je praktično, da prenesemo upravništvo tjakaj. Odslej je torej naslov upravnštva **Ljubljana**, tiskarna Blasnikovih nasl., Breg št. 12. Pod tem naslovom naj se vpošiljajo inserati, mala oznanila in naročnina. Inserati se bodo odslej računali za celo stran 36 K, za 3/5 strani 25 K, za 2/5 strani 18 K, za 1/5 strani 9 K, za 1/10 strani 5 K. Pri **večkratni objavi** se bodo dovoljevali **po dogovoru primerni popusti**. Mala oznanila se bodo računala po 20 vin. od petit-vrstice. Vse dosedanje cenjene inserente in one cenjene somišljenike, ki želijo v prihodnji novoletni številki inserirati ali kaj objaviti, prosimo, da nam naznani besedilo objav in prostor, kojega naj zavzemajo, vsaj pred novim letom. Radi ugodnosti naših cenjenih naročnikov in somišljenikov smo pristopili čekovnemu prometu c. kr. poštnohramilničnega urada.

Osebne vesti. Ivan Marko, kancelist v Postojni je imenovan vodjem pri tamkajšnjem mirosodnem uradu.

Klerikalna stranka. Klerikalci so, kakor znano, svojo dosedanje „Katoliško narodno stranko“ slovesno prekrstili v „Slovensko ljudsko stranko.“ Krst je izvršil ob asistenci dr. Šušteršičevi dr. Krek. Vsi župniki po deželi so dobili ukaz, vdeležiti se shoda in pripeljati seboj kolikor mogoče veliko svojih zaupnih

mož. Tudi postojnski dekan Gornik se je čutil poklicanega zastopati na tem shodu ljudsko (!) mnenje postojnskega prebivalstva. Vzel je seboj — v sili je vse dobro — mežnarja starovaškega in kričavega Lenčka iz Postojne, ki mu pravimo po domače Čufar. Pa naj še kdo reče, da Postojna ni bila na klerikalnem shodu častno zastopana ali pa, da Lenček nima pravice govoriti v imenu Postojne. Taki „zaupniki“ so prišli tudi iz drugih krajev naše Notranjske in dr. Šušteršič je lahko nanje ponosen. Klerikalci bodo sedaj vedno kričali in pisarili, da so sklepi takih „zaupnikov“ čisti izraz našega ljudskega mnenja, oni pa zastopniki ogromne večine ljudstva. Kdor ne bo verjel, ne bo izveličan.

Slovenski zapisnik deželnega zbora porabil je v svoji katoliški poštenosti zastopnik postojnskih klerikalcev, da bi sumničil deželnega poslanca Frana Arkota. Ker je poslanec Arko kot odločen narodnjak glasoval za samoslovenski zapisnik in enkrat celo skoraj edini iz sredine (glej Slovenčevo poročilo), zato je bil pošten krščanski sotrudnik Domoljubov gotovo o vsem tem prav dobro poučen in je tedaj **namenoma lagal**. Namenoma lagati in resnico zavijati, to smatrajo naši klerikalci za Bogu dopadljivo krščansko delo. Taki ljudje so danes varovanci škofovi in škof take lažnjive liste v cerkvi priporoča. Potem pa pravijo, da vera peša!

Domoljub — lažiljub. Mi smo že opetovano povdarjali, da ni baš častno in da tudi nimamo najmanjše volje baviti se s takimi ljudmi, kakoršni so notranjski sotrudniki prismojenega „Domoljuba“. Z ljudmi, ki pod varstvom svojega škofa tako nesramno lažejo in zavijajo, da jih noben cigan ne prekosi, je stvarna beseda izključena. Mi dobro poznamo ono potuhnjeno bando, ki v svoji veliki krščanski ljubezni do svojega bližnjega velikokrat celo ob pozni večerni uri ugiblje, kako bi z večjim vspehom kradla čast in poštenje onim, ki nočejo biti farovski skledolizniki. Mi smo bili dosedaj tem ljudem skrajno prizanesljivi, a to smatrajo ti grešniki za našo slabost. V bodoče bomo dajali milo za drago. Takih farovških lumparij mora biti enkrat konec!

Umrl je gosp. Alojzij Pin, učitelj in šolski voditelj v Dolenjem Logatci. Neozdravljiva bolezen, na kateri je več let bolehal, je bila povod prezgodnji njegovi smrti. Ranjki je bil znan kot dober glasbenik in pesnik. Pogreb, ki se ga je udeležilo obilo tovarišev-učiteljev, uradništva in domačinov, je bil jako lep. Nagrobnico mu je govoril tovariš Gangl. Blag mu spomin!

Utopila se je 16. t. m. v luži blizu domače hiše 3 1/2 letna deklica Marija Fajdiga Petračeva iz Malega Otoka.

Tudi redek slučaj. V fari Sv. Vida nad Cerknico so postali v enem letu trije bratje vdovci.

„**Slovenski obrtnik**“, glasilo deželne zveze obrtnih zadrug, začne izhajati z novim letom in sicer dvakrat na mesec.

Miklavžev večer. Kakor že več let, tako se je tudi letos priredil po inicijativi „Narodne čitalnice v Postojni“ dne 20. t. m. Miklavžev večer s petjem, deklamovanjem in nastopom Miklavževim, ki je obdaroval 52 revnih šolskih otrok z blagom za popolno obleko. V imenu obdarovanih otrok bodi srčna hvala prirediteljem, osobito požrtvovalni gospej županji Pikelnovi in gospici Ivanki Ditrichovi, ki sta tudi letos blagohotno prevzeli nabiranje prostovoljnih prispevkov in nakupovanje blaga, salonskemu orkestru za prireditev koncerta v to svrho in slavni „Narodni čitalnici“ za znaten prispevek 45 K.

Božična darila Slovencem. Naše slovstvo je v zadnjih letih zelo napredovalo. Že dolgo let nismo dobili toliko knjig za Božič kakor letos. V teh dneh je izšlo: Minka Govekarjeva: Ruska moderna, Medved: Poezije, Šorli: Dama s kamelijami, Aškerc: Mučeniki, Vošnjak: Na razsvitu.

Jamski muzej v Postojni. Postojnska jama ima poznano zelo krasno kapničevje ter mnogo redkih živalij — med temi posebno znana človeška ribica. Ker imamo veliko slovstvo o jami in njenih čudesih je sklenil jamski odbor, da ustanovi posebni muzej. Muzej bo nastanjen v državnem poslopju, ki se ima sezidati v kratkem; muzej bo na razpolago obiskovalcem jame. Pri tem nam prihajajo na misel besede švedskega kralja Oskarja, ko je obiskal jamo: „Videl sem jame skoro celega sveta, takega čudesa pa nikjer“.

Koncert postojnskega salonskega orkestra. Dne 7. decembra t. l. je priredil vrli postojnski salonski orkester z mešanim in moškim svojim zborom koncert, katerega čisti dohodek je bil namenjen v nakup Miklavževih daril za revno šolsko mladino. Sigurni nastop orkestrovih članov nam je bil porok, da so se za ta koncert pripravili najvestneje. In nismo se varali. Vse programove točke so se proizvajale jako precizno. Odločnost gosp. kapelnika Kubište, ki se je tudi to pot predstavil zbranemu občinstvu kot zelo vešč skladatelj, in hvalevredna vstrajnost orkestrovih članov privedla sta orkester do take popolnosti, ki se je pri diletantih kmalu ne najde. Tudi orkestrova pevska zbor sta svojo nalogo povsem častno rešila. — Gmotni koncertov uspeh je donesel čistega dobiča 125 K, kar se za sedanje razmere more gotovo imenovati povoljnim.

Nesreča s pištolo. 9 letni Andrej Lekšan v Bukovju pri Postojni je našel med starim železom dvocevno pištolo. Njegov prijatelj 9 letni Martin Kušljan mu je dal smodnika in kapič, na kar sta šla na pašnik „Griže“, kjer se jima je pridružil 12 letni Franc Širca. Ta je poskušal s pištolo ustreliti, ker se pa ni hotela sprožiti, udaril je ž njo ob kamen. Pištola se je sprožila in strel je zadel Širco v stegno, da so ga težko ranjenega prenesli v postojnsko občinsko bolnico.

Ponesrečil se je na železnici v Ležečah železniški čuvaj Jožef Ambrožič. Tovorni vlak mu je zmečkal na levi roki vse prste in ga tudi na glavi močno poškodoval. Peljali so ga v deželno bolnico v Ljubljano.

Tamburaško društvo „Sloga“ v Dol. Logatcu. Na V. rednem občnem zboru, ki se je vršil 17. t. m. se je odbor sledeče sestavil: predsednik Tomo Tollazzi; podpredsednik Anton Dolenec; tajnik Ivan Gabrovšek; blagajnik Matej Slabe; odborniki: Ivan Arko, Franc Korenčan, Ivan Mihevc; pregledovalec računov Vencelj Drabek; namestnika odbornikov: Ivan Meze, Jakob Brenčič. Dosedanji predsednik, g. Anton Dolenec je bil voljen častnim članom za zasluge, ki si jih je pridobil za društvo tekom njegovega obstanka. Društvo obenem naznanja, da priredi v nedeljo, 31. t. m. podpornim članom Silvestrov večer s tamburanjem, igro, živo podobo in plesom. Vstopnina za nečlane 40 vin.

Velika nezgoda v avtomobilom. Tržana Kufodontija voznik avtomobila (šofer) po imenu Rudolf Divača se je peljal z avtomobilom svojega gospodarja iz Trsta proti Senožečam, ne da bi njegov gospodar o tem kaj vedel. Povabil je tudi dva svoja znanca, da sta se ž njim vozila in sicer nekega uslužbenca tržaškega tramvaja in 24letnega Ivan Melec-a, rodom iz Gorenjskega, slugo polkovnika 97. pešpolka vitez Wagner-ja. Med potjo sta prisledla gostilničar Ivan Majcen iz Štorij in N. Bergant iz Štjaka. Na cesti med Senožečami in Sežano, par minut pred vasjo Štorje, v znožju strmega Gaberka je priletel avtomobil z vso silo v telegrafski drog poleg ceste in se razbil. Sluga Melec je odletel kakih 30 m od voza, si zlomil levo roko in je bil takoj mrtev. Bergant, ki se je tako trdno držal za avtomobil, da ni padel iz njega, se ni veliko poškodoval, bil pa je bled in preplašen vsled smrtnega strahu. G. Majcen je sicer padel iz voza, k sreči se ni veliko pobil. Oba sta prišla peš v Štorje. Šofer Rudolf Divača je postal nem, a zdravniki upajo, da se mu glas povrne.

Požar je vpepelil gospodarska poslopja Luke Logar v Vrbici pri Il. Bistrici. Škode je do 1000 K.

„Postojnski Sokol“. Na zadnjem rednem občnem zboru je bil voljen odbor, ki se je tako-le konstituiral: starosta: dr. Fran Pikl, podstarosta: Emil pl. Garzarolli, tajnik in orodjar: Fran Kutin ml., zapisnikar: Janko Prosenec, blagajnik: Dragotin Vičič, načelnik: Fran Križe, odbornik: Janko Jež, namestnika: Andrej Baraga in Fran Ditrich.

Za Vilharjev spomenik so nabrali postojnski „Sokoli“ na občnem zboru 16 K 60 vin. Svota se je izročila navzočemu odborniku za ta spomenik, br. Antonu Ditrich-u. Živeli!

Društvena naznanila na oblastva radi prireditve gledaliških večerov se imajo odslej kolekovati z 2 K. Ta odredba, ki je izšla pred kratkim, ne velja, če se igra le pred društvenimi člani.

Pevsko društvo „Postojna“. Pred dvema mesecema sprožila se je v sokolskih krogih misel, da se naj ustanovi v Postojni posebno pevsko društvo. Takoj se je izbral pripravljalni odbor, ki je ne zmeneč se za pomisleke od nekaterih strani vse pripravljajno delo vzel energično v roke. Najmlajše postojnsko društvo je

že prvi dan svojega obstanka najmočnejše. Kajti pristopilo mu je takoj 106 članov, med temi 9 ustanovnikov, 39 podpornih in 58 izvršujočih članov. Ta sijajni uspeh je najboljši dokaz, da je bila misel, ustanoviti pevsko društvo, zdrava in umestna. Pripravljalni odbor je zavzemal stališče, da bodi društvo osnovano na najširši podlagi in da mu naj pripadajo vsi sloji; tudi to stališče je bilo pravilno in društvu so pristopili včeraj zastopniki vseh slojev: V pevskem društvu „Postojna“ je združena vsa Postojna. Ta veseli pojav složnosti opravičuje nado in nam daje jamstvo, da se bode „Postojna“ krepko razvijala; odboru pa bodi to vzpodbuda k vztrajnemu delu.

Z doma je pobegnil šestnajstletni dijak IV. razreda mestne višje realke v Idriji, Fran Rupnik vsled malenkostnega domačega prepira dne 4. t. m., a se do danes še ni vrnil. Imenovani je šibke, srednje postave in ima na čeln brazgotino.

Električna železnica, ki vozi do sedaj iz Trsta do Opčine podaljšala se bo z dovoljenjem ministrstva do nove postaje državne železnice na Opčinah.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela dne 6. decembra 1905 svojo 166. vodstveno sejo v družbinih prostorih „Narodnega doma“. Začetek ob 3. uri popoldne. — Navzoči: Tomo Zupan, prvomestnik; Luka Svetec, podpredsednik; dr. Ivan Svetina, Ivan Šubic in Anton Žlogar, tajnik. Izmed nadzorništva je bil navzoč Anton Svetek. Svojo odsotnost sta opravičila blagajnik dr. Ivan Milan Hribar in odbornik dr. Pavel Turner. — Po običajnem prvomestnikovem pozdravu se je razpravljalo o prevzetju neke šole na Koroškem, kakor tudi o nameravani šentjakovski šoli v Rožu na Koroškem. Potem se je sprejel načrt določil o preskrbninskih užitkih družbinih posvetnih učiteljev, učiteljic ter otroških vrtnaric. Tudi se je sklenilo v jedni prihodnjih sej regulirati dejalnostne prejemke otroških vrtnaric, nakar se določi dan, s katerim stopi statut o preskrbninskem zakladu v veljavo. Potem, ko so se obvestili udje vodstvenega odbora o dopisih, od zadnje seje do danes, zaključil je ob 6. uri prvomestnik sejo.

Družbi sv. Cirila in Metoda je prirastla nova pokroviteljina pod imenom „Smolnikova rodbina pri sv. Križu nad Mariborom“. Vplačali so jo sedmeri vrli sinovi v spomin svojemu 26. oktobra t. l. umrlemu, nad vse skrbnemu, 88 letnemu očetu Matiju Hauptmannu. Pokroviteljinske pravice bode izvrševal najstarejši njih g. graški profesor Fran Hauptmann. Blaženo bodi ime umrlemu možu izmed naroda; mnogokratna slava pa vsem tem sedmim slovenskim stebrom izklesanim pod paznim očetovskim očesom starčka-ratarja.

Žalostnovesel dogodek. Iz vasi Milana, fare Sv. Vida nad Cerknico, je v Ameriki neki F. L., mlad fant. Enakega imena je bil tam tudi neki drugi Slovenec, ki se je ponesrečil in umrl. Sedaj nastane pomota in zmešnjava. Rodbina prvega dobi poročila, da je njih sin vsled ponesrečbe izdihnil. Ti, v veliki žalosti, sklenejo opraviti, kar zahteva dolžnost do mrtvih.

Puste torej zvoniti, doma pa opravljajo osmino. Osmi dan hočejo, da bi se brala za mrtvim razglašenega sina maša, čemur se župnik upre, češ, da nima zanesljivega obvestila o njegovi smrti. Tako preteče nekaj mesecev. V kratkem pa dobi omenjena rodbina pismo iz Amerike. Kolika radost zavlada namah, ko ga prebero! Pisal je sin, katerega so se le še v molitvi spominjali.

Družbi sv. Cirila in Metoda je sl. občinski odbor mesta Vrhnike v seji 12. t. m. po svojem soglasnem sklepu votiral redno podporo letnih 30 kron. Izplačevalo se bode koncem vsakega leta. — Ko hvaležno beležimo ta redno nam dohajoči domorodni dar, pričakujemo ob enem, da nobena naših niti mestnih niti selskih srenj v podobni dejanski vnemi za našo družbo ne bode hotela biti zadnja.

Oče 22 sinov. V gališkem deželnem zboru je bila prečitana prošnja nekega kmeta, ki je prosil za podporo, ker ima 22 krepkih sinov. Prošnja je odbita, a poslanci sami so zbrali okrog 50 K in mu jih podarili.

Japonci, ki bivajo po evropskih mestih, so ponajveč dijaki in dostojanstveniki. Na Dunaju jih je kakih 20, drugod 200. Dijaki pohajajo večinoma višje gospodarske šole, tehniko in medicino. Glavne lastnosti njihove so pridnost in vestnost. Po navadi se oblačijo po evropsko, a na svoj praznik „Nipon“ se oblačijo v narodni kraj „kimona“. Japonci našim ženskam zelo dopade in često popelje Evropejko kot ženo na Japonsko.

Koliko denarja prihaja iz Amerike v Avstrijo. Zadnja leta prihaja iz Amerike čimdalje več denarnih pošiljatev v Avstrijo. L. 1900 je prišlo iz Zedinjenih držav 5.500.000 K. L. 1904 že 16 milijonov, letos pa so znašale pošiljatve že v prvi polovici leta 9 milijonov. Mnogo pa se ga pošlje po bankah in po pismih.

Zoper jetiko. Pisali smo že v našem listu, da je mleko tuberkuloznih ali jetičnih krav tudi za ljudi zelo nevarno. Tudi smo razpravljali o načinu, kako se da ta nevarnost odstraniti, in omenili pasterizovanje in sterilizovanje mleka, ki se danes po naših mlekarnah že izvršuje ter cepljenje krav s tuberkulinom. Pri nas se vzlic temu, da je dognano sorodstvo med človeško in živalsko jetiko, država še presneto malo briga zato, da bi odvrnila veliko gorja. Vse drugače na Danskem in Švedskem. Tamkaj mora pustiti cepiti živinorejec vsako govedo in sicer na državne troške. Teleta dobivajo edinole mleko, ki je bilo do 85° C segreto. Posestniki morajo večkrat razkuževati hleve. Še več drugih predpisov je izdanih, ki imajo vsi edinole namen zatreti v kali največjo sovražnico človeštva sušico ali tuberkulozo.

O velikosti Dunaja je ravnokar izšel uradno sestavljeni izkaz iz katerega posnamemo, da je imel Dunaj l. 1903 skupno 34.888 hiš in 397.402 stanovanja. Konci leta 1903 stalo je praznih 3407 stanovanj in 2045 lokalov, ki služijo trgovini ali obrtu. Prebivalcev je bilo konci l. 1903 1 milijon 797.992. Isto leto je bilo na Dunaju sklenjenih 16.889 porok. 779 porok se je sodnijsko razveljavilo, 32.818 oseb je umrlo, 54.623

otrok je bilo rojenih, med temi 16.700 nezakonskih. Domovinsko pravico je dobilo 12.628 domačinov in 722 inozemcev. Dunaj ima 2305 cest, 117 cerkv, 204 kapel, 18 tempeljn, nadalje 61 javnih spomenikov, 66 na prostem stoječih verskih spomenikov in 34 monumentalnih vodnjakov.

Prosveta.

Šolska imenovanja. Za nadučitelja v Črnem Vrhu nad Idrijo je imenovan gosp. Fran Silvester, za nadučitelja v Podkraju pa gospod A. Zupanec.

Ljudska čitalnica v Dol. Logatcu. Malokje na Notranjskem je izobraževalno društvo tako potrebno kot v Logatcu. Čitalnica bolj ali manj spi in „Sloga“ je le tamburaško društvo, ne pa pravo bralno društvo, četudi nudi svojim članom nekaj časopisja. Dosedaj je bilo težko kaj ukreniti, da bi se ustanovilo kako društvo za ljudsko izobrazbo, ker ni bilo primerne prostora. Letos pa je začela zidati „Logaška posojilnica“ krasno poslopje in tamkaj bo dobiti za čitalnico in knjižnico krasne prostore. Naj bi se zjedini vsi merodajni faktorji, posojilnica, občinski odbor in privatniki, da ustvarijo med Logatčani brez razlike stanu, vez, ki bo ugodno vplivala na napredek cele občine. Danes se že v skrajnih gorskih vasicah ustanavljajo času primerna napredna izobraževalna društva in naj bi Logatec zaostajal? Treba le pomisliti na napredek, ki se je izvršil ravno v Logatcu zadnjih deset let in vsakdo mora uvideti, da so tla za vsako dobro idejo ugodna. Le dobre volje in vstrajnosti je treba, pa se odstranijo kar čez noč vse navidezne težkoče in vsi pomisleki.

„**Prosveta**“ priredi 26. t. m. predavanje v Žireh in na Dobračevi. Predava član iur. Iv. Kavčič in sicer v Žireh „o kmečkem položaju do novejših časov“ in na Dobračevi „o reformaciji.“ Prvo se vrši ob 3. uri popoldne in drugo ob 7. uri zvečer.

Časopisi mesto berila v šoli. Šolska oblast države Queenslanda v severni Ameriki, se bavi z mislijo, kako naj se v šoli odstrani berilo ali čitanka in mesto njega uvede časopis. Učenci namreč ne marajo več za čitanko, ko je prebero. Mesto berila treba torej uvesti časopis, ki bi izhajal vsak mesec in prihajal v roke učitelja. Oni naj bi donašali vse, kar se med tem časom dogaja na političnem, gospodarskem in znanstvenem polju. Seveda bi se smelo pisati samo take stvari, ki odgovarjajo otročjim letom in ki zanimajo učitelja. Časopis bi izdajala in urejevala šolska oblast. Ta misel, s katero se peča šolska oblast države v Queenslandu je že izvršena v državi Viktoriji ter v južni in zapadni Avstraliji. Mi lahko čakamo, da se preje upeljejo časopisi v šolo med zamorci; saj mi smo državljani te blažene Avstrije.

Češka šolska matica, ki ima enake namene, kakor naša Ciril-Methodova družba, je sklenila ustanoviti v Znojmu in Iglavi po en češki gimnazij. To Nemce grozno peče.

Nova vrsta ljudskih knjižnic. Londonski dnevnik „The Times“ je osnoval v zadnjem času iz reklamnih namenov za svoje naročnike velikansko ljudsko knjižnico. Vsak naročnik „The Times“ dobi legitimacijo, ki mu daje pravico izposoditi si vsak dan 3 knjige iz te knjižnice. Izposodi si vsak lahko osebno ali pa tudi po pošti, ne da bi mu bilo treba v londonskem poštnem okolišu za pošiljatev kaj plačati. Istotako jo lahko tudi na ta način vrne. V knjižnici dobiš vsako knjigo, katero le hočeš. Če jo še nimajo, ti jo takoj preskrbe in kolikor ljudi zahteva eno in isto knjigo, toliko izvodov se je tudi nabavi. Vsak petek prinese „Times“ seznam novih knjig in vrhutega pošlje še vsak mesec sličen seznam vsem naročnikom. Toda to še ni vse. Če ti knjiga ugaja, si jo tudi lahko kupiš od knjižnice in to po znatno znižanih cenah. Če je knjiga šele izšla, plačaš zanjo 25 % manj, če je v rabi že 1 mesec 35 %, še tri mesece 50 % in če 6 mesecev celo 61 % manj kot stane v knjigarnah. Ni čuda zato, da je „The Times“ že dosegel deloma svoj namen in da je takoj znatno poskočilo število naročnikov. Naval na knjižnico pa je bil tako velik, da so kmalu postali velikanski knjižnični prostori premajhni in da se je moralo pomnožiti število knjižničnih uradnikov od 40 na 340.

Nova vrsta šole. Občina Fridenau na Nemškem ima od 10. oktobra t. l. popolnoma nove vrste šole. Učenci se ne uče iz knjig. Nič ne berejo, a tudi ničesar ne pišejo. Uče se pa na ta način, da se učitelj z njimi pogovarja o raznih stvareh in z njimi opravlja razna dela. Vsak učenec ima na pr. par loncev cvetlic, katere mora oskrbovati. Učitelj jim ob tej priliki pove, kako cvetlica raste, kako se iz semena razvijejo peresca, steblo, cvet, sad itd. Skratka, pri zalivanju cvetlic se učenec nauči rastlinstva ali botanike. Ob ponedeljkih se navadno samo razgovarjajo. Ta ali oni otrok je šel v nedeljo na sprehod ali v muzej, ali kam drugam. Vse to, kar so otroci v nedeljo videli — tu voz, tam stroj, tu most, tam reko — porabi učitelj v ponedeljek za pouk. Kaj je tam? Živali. Kakšne? Čveteronožne, ptice, ribe itd. Na ta način se nauči učenec naravoslovja brez knjige, pokaže se otrokom le potrebne slike. Računstvo se tudi uče brez računice. Otroci igrajo s kamenčki in ploščami. Jeden rabi več kamenčkov. Koliko? Tedaj se spremeni igra v resno delo, računstvo se začne, tako da otroci tega niti ne opazijo. Učitelj mora torej vse, kar otroci vidijo, porabiti za pouk; otroci tega niti ne čutijo in z veseljem se lotijo dela, nauče se tega in onega, kar bi se v navadni šolski uri gotovo ne. Vsekako jako zanimiva šola.

Občevanje učiteljev in staršev. „Vestnik“ priporoča občevanje učiteljev s starši učencev. Učitelj naj obiskuje starše. Tako učenec spoznava v učitelju osebo, katera se briga za njegovo bodočnost. Ne boji se več tako svojega učitelja in to zelo dobro vpliva na pouk.

Narodno gospodarstvo.

Naša deželna komisija za agrarske operacije melioracijskega dela na Notranjskem. Ako se pri skladanji zemljišč ali pri delitvi agrarskih skupin istočasno ozira n. pr. tudi na osuševanje zamočvirjenega sveta, ureditev vodnih strug in nabrežij, napravo novih potov, cestá itd. in če se s komasacijo ali z agrarnimi razdelbami vred izvršuje ob enem tudi take melioracije, doseže se s tako vsestranskim delovanjem prav velike koristi za poljedelstvo. Posebne važnosti in velikih koristi so pa tako izvršena melioracijska dela tudi zato, ker se jih da na ta način veliko hitreje in ceneje izvrševati in na podlagi dotičnega zakona tudi jednostavneje vzdrževati in nadzorovati. C. kr. poljedelsko ministrstvo kaže za taka dela povsod, koder se izvršujejo, posebno zanimanje. Taka podjetja se tam, kjer se agrarne komisije zavedajo svoje važne naloge, od strani poljedelskega ministrstva izdatno podpirajo tako, da je treba dotičnim zemljiškim posestnikom k stroškom le prav malo prispevati. Dolenjeavstrijska deželna komisija za agrarske operacije se je lotila tudi že drugega važnega vprašanja, ki je v tesni zvezi z melioracijami. Skrbela je namreč, da bi se dobila v take namene kolikor mogoče cenó posojila. Dolenjeavstrijska deželna hipotekna banka je v principu tudi že obljubila, da bo dajala v take namene posojila na dolge obroke in z nizkimi obrestmi. C. kr. poljedelsko ministrstvo je na vse to opozorilo tudi druge deželne komisije za agrarske operacije in jim dalo primerna navodila. Radovedni smo, bode li naša deželna komisija za agrarske operacije dobre nasvete poljedelskega ministrstva uvaževala in važnost takega poslovanja razumela. Ta naša za poljedelstvo toliko važna institucija stala je namreč do sedaj na skrajno omejenem stališči, da ni za drugo na svetu, nego mehanično razkosati skupna zemljišča in še to kolikor mogoče počasi. Mi se bomo s to zadevo še večkrat bavili in se pošteno potrudili javnost opozarjati na krivice, ki nam prete **ako bo deželna komisija za agrarske operacije vstrajala pri svoji dosedanji pasivni resistenci.** Mi si bomo šteli v svojo sveto dolžnost ljudstvo opozarjati na pravice, ki mu gredó, in bičati brezbržno lenobo.

„Orient-express“ preko Notranjske? Francozi se potegujejo zato, da bi vozil v bodoče ekspresni vlak, ki gre danes iz Pariza čez Nemčijo, Dunaj, Budimpešto in Belgrad v Carigrad, čez Švico, Gorenjo Italijo, čez Nabrežino, Ljubljano, Zidani most, Zagreb in Belgrad v Carigrad. Ta proga, ki bi vodila tudi čez Notranjsko, bi merila od Pariza do Belgrada samo 1950 km, dočim meri sedanji tir, po katerem vozi orijentski ekspresni vlak 2057 km. Pot bi se torej skrajšala za 107 km. Da se ta vlak upelje, bo seveda še nekaj časa trajalo, ker je tudi še treba napraviti predore skozi neka gorovja. Misel je tu. Francoski strokovnjak je že izdelal načrt in ga vposlal hrvatski trgovski zbornici, katera hoče zapričeti z drugimi zbornicami ob nameravani

progi akcijo, da se ta misel uresniči. S tem postane južna železnica, ki vede čez Kranjsko, svetovna železnica I. vrste. Že samo za povzdigo obiska postojnske jame bi bilo to velikanskega pomena.

Breze in topoli rastejo v ceni. Še nedolgo so se smatrale breze in topoli za ničvredno drevesce. A danes ne išče breze samo selski kolar, marveč jo kupujejo mnoge tovarne za izdelovanje raznega trgovskega blaga. Topol, ki se nekdanj ni mogel spraviti v denar niti za kurjavo, se porablja danes za izdelavanje užigalic, papirja, za deščice, škatljice itd.

Kako povzdigniti mlekarstvo? Ena največjih napak pri našem mlekarstvu je, da oni, ki molzejo, tako malo pazijo na snago. Predpogoj za vsako boljše mlekarstvo je čistost in snaga. Nemci to že dolgo dobro vedo. Da povzdignejo mlekarstvo v tem oziru, dajejo njihove mlekarne dobrim molzičem od vsake krave na leto 36—60 vinarjev nagrade, samo da bolje pazijo na snago. In res. Nesnaga, ki je popreje znašala 2,18 %, se je znižala na 1,22 %, torej zmanjšala skoraj za polovico. Zadnje tri leta je pri nemških mlekarnah število molzičev, ki dobivajo nagrade, tako poskočilo, da dobiva danes polovica vsega molznega osebja nagrade.

Zakaj prihaja bikovo meso zopet k veljavi? Še danes je marsikdo mnenja, da je bikovo meso manj vredno kot volovsko. V velikih mestih so sicer tudi tega naziranja, vendar pa so meščani sami dosegli, da uživajo danes veliko več bikovega mesa, kot kdaj prej. Že od nekdanj so namreč raje kupovali bolj temnordeče meso kot pa blede. Ker mesarji niso mogli dovolj živine s takim mesom dobiti, so barvali blede meso. Sedaj je barvanje prepovedano in na mesto barvanega mesa je stopilo — bikovo. Prodajajo ga najboljšim ljudem v najboljših mesnicah. Tudi klobase hočejo imeti ljudje kolikor mogoče temne barve. Zato je zopet bikovo meso izborno. Ker se poje od dne do dne več klobas in tudi več mesa, je čisto naravno, da prihaja bik tudi po smrti k veljavi, ki se mu je dosedaj po krivici odrekala.

Kako rešimo konja iz ognja? Znano je, kako težko je dobiti konja iz hleva, v katerem je nastal požar. Konj velikrat ne stori niti najmanjše stvari, da bi se obvaroval ognja, kvečjem udriha malo z zadnjimi nogama po goreči travi. Bržčas ne vidi v ognju nesreče, ker ostane tako dolgo v njem, da zgori. Najbolje sredstvo, da konja rešimo, je, da ga zaprežemo ali osedlamo. V sili mu vrzimo čez oči karsibodi, samo da ne vidi ognja. Niti za korak pa se konj ne premakne, ako tega ne storimo in ga samo vlečemo za uzdo.

Koliko srebra na leto dá idrijski rudnik? Prejšnje leto izkopali so 5363 metrskih centov. Rude sploh pa se je izkopalo okoli 882.000 metrskih centov. Ako se pomisli, da velja 100 kg živega srebra okoli 500—600 K, donaša idrijski rudnik lepe dobičke. Sploh je idrijski rudnik v tem oziru prvi v Avstriji in drugi v Evropi.

Iz malega raste veliko.

Tudi zimski čas mora kmet dobro porabiti, ako hoče, da si zboljša gmotni položaj. Poleg opravkov v hlevu si skuša vsakdo kolikor možno popraviti vse orodje. Ta si napravi ročaje, oni zboljša kolesa in vozove. V snegu zaprežemo sanjke in hajd po drva v gozd. Na polje vozimo gnoj in druge odpadke.

Kakor nalašč pa je zimski čas ugoden zato, da si napravljamo kompost, ki ni nič drugega kot nekako smetišče, na katerega znašamo vse možne stvari. Okoli hiše leži vse polno stvari, ki nimajo sicer nobene vrednosti, če jih pa zanesemo na kompost, nam na polju lahko dobro služijo.

Največje vrednosti so živalski odpadki mesa, kože, droba itd. Ti imajo v sebi zelo veliko najvažnejših in najdražjih gnojil. Hitro segnijo in uničijo s tem še druge stvari na smetišču.

Kri tudi prištevamo semkaj, ki se žalibog velikokrat smatra za nevredno snov. V resnici pa ni nič slabše gnojilo od mesa. Kako deluje kri, mešana z desetkrat večjo množino vode na mlada drevesca, če jim ž njo prilivamo, se lahko vsakdo prepriča.

Kosti, kopita, perje, ščetine, volna in druge take stvari imajo sicer v sebi jako koristne snovi, vendar pa imajo to slabost, da težko segnijo. Dobro storimo, ako jih zato preje sami razdrobimo ter jih polivamo z apnom, da postanejo gnojilo, ki more svojo moč pokazati.

Saje so že same na sebi dobro gnojilo. Zelo dobro vplivajo, če se jih prinaša na smetišče.

Žaganje in drugi lesni drobiž se ravno tako lahko prinaša na kompost kot na pr. slama. Obstaja namreč skoro iz istih snovij, samo da slama lažje razpade. Zato treba žaganje, drobir itd. dobro polivati z gnojnico, ali kakim drugim sredstvom, ki pospešuje trohnelost.

Na kompost speljamo tudi „šuto“. Kaj posebno izborno je ono blago, ki ga dobimo od zidu v hlevu, kjer je ugodno delovala nanj gnojnica.

Cestno blato je dragoceno. Živali, ki vozijo po cestah, pustijo mnogo odpadkov na njih.

Smeti, ki jih pomedemo v naših izbah, obstajajo iz zemlje, ki smo jo prinesli na čevljih domov. Tudi je med njimi veliko prahu, pepela in tudi živalske in rastlinske snovi lahko dobimo v njih.

Po jarkih in lužah najdemo veliko blata. Voda, ki teče med rodovitnimi njivami, med vasmi in mesti, nam daje boljše blato kot voda, ki teče skozi močvirja ali po peščenih krajih. Črno blato ni dobro, ker ima v sebi snovi, ki so za rast naravnost škodljive. Najboljše je, če črnemu blatu pridevamo žgano apno in ga obračamo na zraku tako dolgo, da postane rjavkasto.

Milnica in voda, v kateri smo prali, res ni bogvekakoli redilna in za gnoj imenitna. Vendar pa se izplača, da jo namešamo na bližnji kompost. Seveda je taka voda tim več vredna, čim bolj umazano perilo

se je v njej pralo. (Voda iz parlamenta ali iz sodnijske dvorane bi bila torej najboljša. Op. stavca.)

Kakor sraka v gnezdo znašajmo torej mi vse možne stvari na kupec. Navadno ga naredimo blizu hiše, da lahko nanj vržemo vsako stvar. Ako nima doma veliko prostora, naredimo si na bližnjem travniku večji kompost, doma pa samo malo smetišče. Narejeni kupec pridno zalivajmo z gnojnico. Večkrat ga moramo prekidati, da pregnijejo vse stvari in da se naredi enotno mastno gnojilo.

Kompost se lahko uporablja za vsak čas; posebno uspešno vpliva na peščenih tleh in na travnikih. Iz malega, brezpomembnega si torej lahko naredimo mnogo koristnega.

S čim je povzdignila Švica svojo govedorejo?

Da je govedoreja v Švici na višku je znano, manj znano pa je, kako in s čim se je tamkaj povzdignila govedoreja. Kratek pregled celega gibanja, zdi se nam zelo na mestu.

Že najstarejši zakoni, takozvani „mandati kantonom“ določajo, da mora biti živina, ki se pošilja na planino, popolnoma zdrava. Celo živina, ki je bila bolna pred 10 tedni, ni smela na planino!

Razumni možje, ki so sestavljali zakone, so dobro vedeli, kako nevarno bi bilo, če bi prišla le jedna okužena žival na planino, kjer bi se bolezen lahko naenkrat razširila na več sto glav. Istotako strogi so bili zakoni glede uvažanja. Živina, katera se je uvažala, je morala biti natančno preiskana, in posestnik se je moral vselej izkazati s spričevalom, je-li živina, ktero je hotel spraviti čez mejo, popolnoma zdrava ali ne. Izdana so bila tudi natančna določila glede izvoza. Primerilo se je namreč, da so posestniki za časa dobre kupčije prodali večino svoje živine, ni pa jim bilo dosti mar isto nadomestiti. Na podlagi teh dejstev je prepovedala vlada kantona Bern l. 1787. izvažati krave in junice brez izjeme, pod strogo denarno kaznijo. Ko pa so oblasti uvidele, da na ta način ne dosežejo zaželenega cilja, zlasti še radi tega, ker so take prepovedi prišle navadno prepozno, so skušale na drug način povzdigniti govedorejo. Od l. 1780. dalje so se vršila vsakoletna štetja živine, vstanavljale so se živinske zavarovalnice in malo let pozneje so pričeli s premovanji. — L. 1806. n. pr. je dovolila vlada 1600 frankov za premovanje govedi.

Vzlic temu je postajala živina vedno slabejša. Krive so bile tega v prvi vrsti slabe obmejne nadzorstvene oblasti. Eden glavnih vzrokov pa je bilo pomanjkanje dobrih plemenskih bikov, ker so se posamezne občine za nabavo premalo brigale — priznanje, kakeršno še dandanes lahko izrečemo o toliko in toliko naših občinah. Z ozirom na to je izšel l. 1826. zopet nov zakon, češ, da mora imeti vsak sodni okraj toliko in toliko ple-

menskih bikov, in da jih mora pregledati vsako pomlad in jesen v to določena komisija. Najboljši biki so se na teh ogledovanjih odobrili, licencirali ter se smeli rabiti za cel okraj, neodobrenega bika pa je smel imeti dotični posestnik le za svojo domačo izrejo. Istotako se je na ogledovanjih določila vsota, katera se je plačevala pri vporabi okrajnih plemenskih bikov. Država je tako govedorejo podpirala, in v državnem proračunu za l. 1882. najdemo v ta namen določenih 20.000 frankov. Vendar tudi te podpore zaželenih ciljev niso dosegle, ker so se uporabljale večinoma v zboljšanje male gorske pasme, ki pa ni bila nič drugega, nego oslajeno potomstvo pravih švicarskih težkih pasem. Zato so s temi podporami prenehali ter v poznejših letih uporabljali določeno svoto le za premije, ki so se izplačevale posestnikom najboljših in najlepših živali. V to svrhu so l. 1884. povišali svoto na 100.000 frankov z določbo, naj se uporablja za premije, za nakup dobrih plemenskih bikov, ki naj se razdele po posameznih kantonih, objednem pa naj se podpira udeležba Švicarjev na inozemskih živinorejskih razstavah. L. 1894. so raztegnili premovanje tudi na krave, da celo na cele plemenske zarode in določili, naj se iz te denarne zaloge dajejo podpore živinorejskim zadrugam. (Dalje prihodnjič).

Za kratek čas.

Iz letošnje zime. Cestni nadzornik: „Gospod nadcestar, pri kidanju snega ste napravili preveliko stroškov; kako mi dokažete, da ste v resnici toliko dela izvršili?“ Nadcestar: „Gospod nadzornik, prišli ste prepozno; vse je šlo po vodi.“

Odkod zlo? Mož: „Vse zlo izvira iz ženske, pravi ruski mislec Tolstoj.“ Žena: Da, da, celo moški izvirajo iz nas.

Mati (otroku, ki je splezal na drevo, ko je začelo bliskati in grmeti) Francek, pojdi doli! — Otrok: Oj, mati, saj tu gori bolje vidim.

Tržne cene v Ljubljani.

Semena :				
Domača detelja	od K	100.—	do K	110.—
Lucerna	» »	—	» »	—
Laneno seme	» »	27.—	» »	29.—
Fižol :				
Rudeči ribniški	» »	27.—	» »	28.—
Prepeličar	» »	31.—	» »	—
Žito :				
Pšenica	» »	18.—	» »	—
Rž	» »	15.—	» »	—
Ječmen	» »	15.—	» »	—
Oves	» »	15.40	» »	—
Ajda	» »	15.—	» »	—
Kože :				
Goveje z rogmi vred	» »	100.—	» »	104.—
Telečje	» »	65.—	» »	—
Svinjske	» »	80.—	» »	—
Lisičje	» »	9.—	» »	10.—
Kunine (belice)	» »	28.—	» »	30.—
» (rumenice)	» »	34.—	» »	36.—
Dihurjeve	» »	6.—	» »	6.50
Vidrne	» »	24.—	» »	25.—

Za 100 kilogramov.

Za par

Loterijske številke.

16. decembra.

Dunaj	19	72	73	22	18
Trst	51	85	74	55	11

Notranjci, berite, širite in naročajte „Notranjca“!

Mala oznanila.

Krepkega mesarskega učenca, ki ima veselje za mesarsko obrt, sprejme Franc Žnidaršič, mesar v Postojni.

Službe išče mladenič, star 22 let, izvežban v sadjereji, živinoreji in poljedelstvu. Poizve se v upravnistvu »Notranjca« v Postojni.

Krojaški pomočnik in učenec se sprejme pri Milanu Poljanšku v Dol. Logatecu.

Učenca ali **učenko** se sprejme, ki ima veselje in sposobnost za trgovsko obrt. Kje, pove upravništvo »Notranjca«.

2 omari za led (Eiskästen) in **1 perilni stroj** ima naprodaj Anton Ditrich, trgovec v Postojni.

Divje kostanje, lepo krepko drevje za drevorede ima po ceni na prodaj Trško oskrbnistvo v Postojni.

3000 korcev (strešne opeke) ima na prodaj Franc Mrhar, dimnikarski mojster v Planini pri Rakeku.

Krojaškega učenca (vajenca) iz boljše rodbine sprejme pod ugodnimi pogoji Fran Kraigher, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg 5.

Učenec poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo, slovenskega in nemškega jezika zmožen, se sprejme v trgovino z manufakturnim blagom V. Šket v Ilirski Bistrici.

Izvrstno naravno brinjevo olje, pristni brinjevec in slivovko ima na prodaj in pošilja na zahtevo vzorce Štefan Pivk, Predgriže, p. Črni vrh nad Idrijo.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah na prodaj pri Jos. Dekleva v Postojni.

Izprašan mlad strojnik in kurjač z dobrimi spričevali, ki je ob enem izurjen ključavničarstva, išče primerne službe. Naslov pove upravništvo »Notranjca«.

Več sto visokodebelnatih sadnih drevesc prodja po nizkih krajni šolski svet v Postojni.

Kašelj.

Kogar kašelj nadleguje naj rabi okusne in olajsevajoče

Kaiser-jeve prsne karamele.

2740 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinjenje.

Zavitek 20 in 40 vinarjev.

Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko „Drei Tannen“.

Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

Učenca

iz poštene hiše in s potrebno šolsko izobrazbo sprejme v špecerijsko prodajalno in glavno zalogo tobaka

Gabriel Jelovšek na Vrhniki.

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr. **Salame** dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20, à la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80 kilo. — **Velike klobase** ena 20 krajcarjev.

Slivovka, brinovec, pristen, liter gld. — 70 do 1.20, **brinov cvet** liter gld. 1.50. — To priznано dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Prekrasne obeske

za božična drevesca

in **vsakovrstno pecivo**, kakor tudi **torte**, priporoča po najnižjih cenah

I. JAGER

sladčičar v Postojni, Jamska cesta št. 241.

Koledar za kmetovalca

spisal državni mlekarški nadzornik

J. Legvart.

Prepotrebni ročni zapisnik za slov. kmetijske podružnice, posestnike, trgovce, mlekarje itd.

Najlepše božično in novoletno darilo za zadružnike, kmetske sinove itd.

VSEBINA:

Koledar za leto 1906. — Poštne določbe. — Živinoreja. — Mlekarstvo. — Vinoreja. — Kletarstvo. — Sadjereja. — Živinozdravništvo. — Važne postave. — Zapisnik za knjigovodstvo. — Zapisnik za beležke itd.

Cena močno v platno vezane knjižice z žepnicama 1 K 80 h, s pošto 2 K.

Pri naročilu od 10 komadov višje se razpošilja poštne prosto, na kar opozarjam posebno kmetijske podružnice.

Naroča se pri založništvu

Iv. Bonač v Ljubljani.

Svetovnoznana
postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne
in je izključno električno razsvetljena.

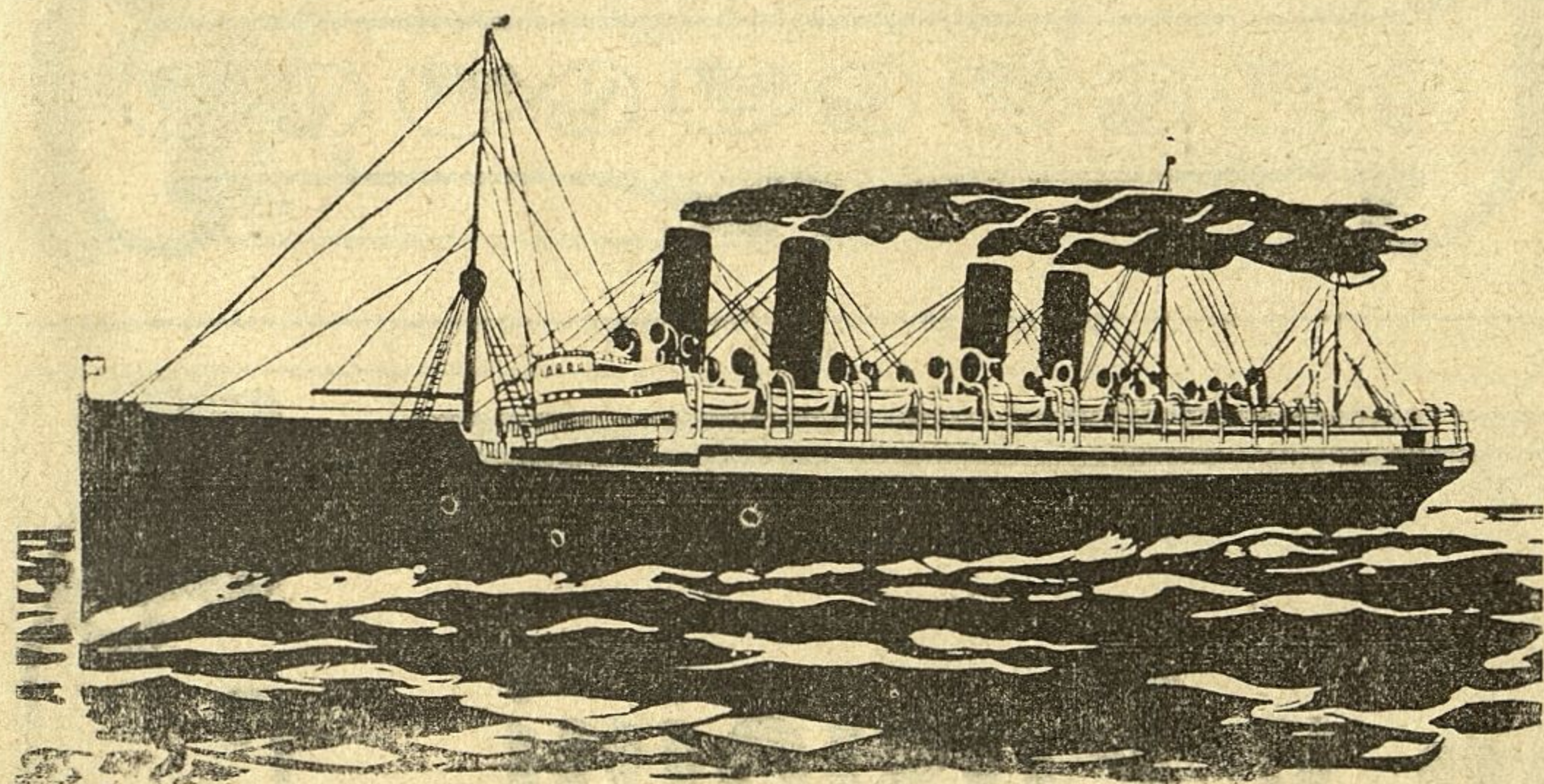
Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

POZOR!**BERITE!**

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je
s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNÄ v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“,
„Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike
gori navednega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse
proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU
KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto.
— Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in
brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado,
Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon
in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno
čez **Galveston**. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko **Baltimora** in na vse ostale
dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo,
Singapore, v Avstralijo i. t. d.

**Notranjci, rabite narodni kolek v
korist družbe sv. Cirila in Metoda!**

Ravnokar je izšla

v zalogi

J. Blasnika nasl. v Ljubljani

VELIKA

PRATIKA

za navadno leto

1906,

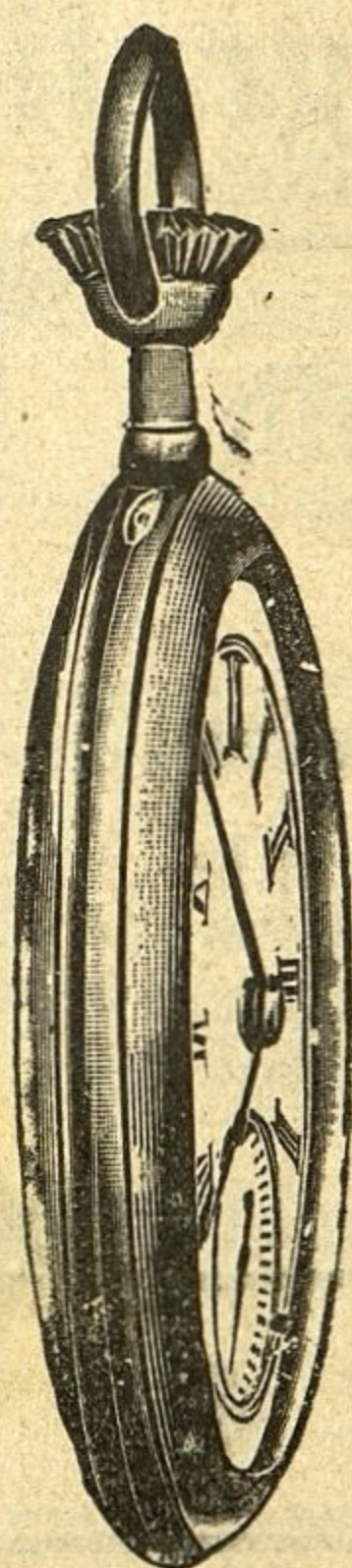
ki ima 365 dni.

Blasnikova „Velika Pratika“, katero
je izdajala c. kr. kmetijska družba nad pol stoletja, iz-
haja od svojega rojstva že čez sto let, je **edinole
prava, starodavna „Pratika“**, katero je mnogo
let skrbno urejal rajni prvoboritelj Slovencev, dr. Janez
Bleiweis in v.č. g. župnik Blaž Potočnik ter razni
drugi učenjaki duhovskega in svetnega stanu. Ta
„Pratika“ ima na prvi strani podobo **sv. Jožefa** kot
uradno potrjeno varstveno znamko. **Zatorej za-
htevajte vedno le Blasnikovo „Veliko
Pratiko“**, vsako drugo zavrnite kot nepravo!!!

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

„Vel. Pratika“ stane 24 v.

Zahtevajte cenike zastonj _____
in poštnine prosto.

Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka
na debelo in drobno.

U r a r

in **trgovec zlatnine in srebernine**,
delničar prvih združenih tovarn ur »Union« v
Bielu, Genovi in Glashütte.

Fr. Stupica

Ljubljana

— Marije Terezije cesta št. 1 —

v Ančnikovi hiši poleg Figovca

priporoča

Portland- in Roman-cement, železniške šine, traverse, storje, dratence, kovane cevke, ključavnice in okove, štedilnike in peči, pumpe za vodo, pocinjene, svinčene in asfaltirane cevi, nagrobne križe, kotle za klajo, kuhinjsko opravo, mrežo in bodečo žico za ograjo, mizarsko in ključavničarsko orodje.

Velika zaloga

slamareznic, čistilnic, gepeljnov, mlatilnic, plugov, bran in samokolnic.

Šolske tiskovine

priporoča

— tiskarna —

J. Blasnika naslednikov

v Ljubljani.

o o o

Istotam izvršujejo se tudi

vsa druga tiskarska in litografska dela.

Maks Šeber v Postojni.

Akc. tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veselicam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parteliste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Izvozna pivovarna in sladnica

— v Senožečah —

priporoča priznано najboljšé à la Plzensko marcno kakor tudi **eksportno pivo** v sodčkih in steklenicah po konkurenčnih cenah in zagotavlja najboljšo postrežbo.

☞ **Izvoz po vseh deželah.** ☞

Zaloge se nahajajo v Postojni, Planini, Bovcu, Cerknici, Logatcu, Št. Petru, Vipavi, Šturjah, Opčini, Proseku, Kozini, Podgradu, Rihenbergu i. t. d.

Glavna zaloga je v Trstu.

Velika trgovina špecerije, galanterije, železa, porcelana, stekla, barv in kolonijalnega blaga na debelo in drobno

Anton Ditrich v Postojni

priporoča **nepremočljive odeje** (plahte) **za vozove, komate in konje** po tovarniških cenah. Ker zastopam veliko tovarno, katera izvršuje naročila točno in zanesljivo je vsakemu priporočati, da se z naročilom le na mene obrne, ker za naročene odeje jamčim.

Nadalje opozarjam na veliko in okusno zbirko **okvirov** od 20 vin. do K 5.— za 1 m. Razne **lepe podobe z okviri in brez okvirov**; istotako **brušena in navadna ogledala**. — V okvir stavljenje podob in ogledal **brezplačno**.

Pekarija, razno fino pecivo in raznovrstne sladčice.

Fina pristna namizna vina, zdravilni konjak, fini rum, ruski čaj, raznovrstno pristno žganje, in razna rudninska voda in vrelci.

Velika izber **oljnatih in prstenih barv, čopičev, laka, kleja, lima, karbolineja, gipsa**.

Razna obuvala za otroke in fini ruski galoši vse velikosti.

Šolski in pisarniški predmeti, najnovejše razglednice, kasete, svilnati papir itd.

Okusna zbirka **galanterijskaga blaga za darila in raznovrstne igrače**.

Prodaja **rdeče soli in redilnega praška za živino**.

Zaloga **Portland in Roman cementa** ter vseh **potrebščin za stavbe** po posebno znižani ceni.

Zastopstvo za Notranjsko priznано najboljšega **strešnega krila „Eternit“** patent Hatschek, ter druge **raznovrstne opeke za kritje streh**.

Trgoveem primeren popust. — Postrežba točna in priznано solidna.

S cenami sem vsakemu vsikdar drage volje na razpolago.

P. n. gostilničarji dobijo steklo, porcelan in kuhinjsko orodje in blago primeren popust.

P. n. rokodelci dobijo na vse v njih stroko spadajoče orodje in blago primeren popust.

Trgovina z
usnjem.

IVAN SEUNIG

Trgovina z
usnjem.

LJUBLJANA, Stari trg 7.

Priporoča svojo dobro urejeno zalogo **podplatov**, enojnih, dvojnih in trojnih švicarskih **vachè. hemlok** (na podplatih) **waldivia, Australia, Croupons** raznih mark, **Vachè-Croupons** pristnih švicarskih podplatov, notranjih podplatov, **teletine, kravine** in **likanega usnja** kakor tudi **čohovine** (Pittling) lastnega izdelka. — **Lakirano, sedlarsko, jermenarsko, knji-goveško, jelenovo** in **kozje usnje**. — **Čevljarske potrebščine, kopita** in **vsako-
vrstno orodje.**

Vedno v zalogi: **Prava francoska teletina, Satine, Kid-usnje** in **irhovina** (Chevreaux), **ruska juhtovina, kože in golenice, ribji** in **goveji loj, ribja mast** in **degras za strojarje, laneno** in **rudninsko olje** ter **olje zoper prah.**

○ ○ ○

Direktni uvoz.

◇ ◇ ◇

Kupuje in prodaja: **ježice, volno, ščetine, mezro** in **arovco.**

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

posluje

vsak petek od 9.—12. ure dopoldan.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila po 6%

na osobni kredit ali proti vknjižbi.

— ○ ○ ○ —

Promet leta 1904 znaša **1,030.010 K 11 v.**

Izjemoma in v nujnih slučajih se sprejemajo vloge in dajo posojila tudi ob družih delavnikih.

Izhaja dvakrat na mesec. Velja po pošti prejemana za celo leto 2 K, za pol leta 1 K. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — **Naznanila** se računajo za celo stran 25 K, za pol strani 15 K, za četrt strani 8 K, za osminko strani 4 K. **Mala oznanila** po 20 vin. od petit-vrste. Ako se inserati večkrat tiskajo, ceneje. — Uredništvo in upravnštvo se nahaja v **Postojni hišna št. 256.** — Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo, rokopisi ne vračajo.